1954 1960 2007

Üzeyir Garih Bey'in İlginç Teşekkürü

1960'li yıllarda başlanan Orta Doğu Teknik Üniversitesi kampüsünün inşaatı Türkiye'de mimarlık, inşaat ve mekanik tesisat alanında bir çok modern uygulamanın başlangıcı oldu. O yıllarda Alarko ilk üretim fabrikasını Alsac'ı kurmuştu. Alarko, ODTÜ mekanik tesisatı işlerine kendi fabrikasında geliştirdiği Türkiye'de üretilen ilk fan coil ile katılmıştı.

ODTÜ, Türkiye'de 1960'lı yıllara kadar üniversite eğitimi alanında yerleşik olan Fransız-Alman sisteminin dışında Amerikan sistemine bağlı olarak kurulan, İstanbul dışında mühendislik eğitimi verecek ve öğretim dili İngilizce olan ilk büyük üniversiteydi.

ODTÜ, 15 Kasım 1956 tarihinde "Orta Doğu Yüksek Teknoloji Enstitüsü" adıyla eğitime başladı. ODTÜ'nün özel statüsünü belirleyen "Kuruluş Kanunu" ise 27 Mayıs 1959 tarihinde yürürlüğe girdi.

ODTÜ ilk yıllarını Kızılay'da Emekli Sandığı'na ait küçük bir bina ile TBMM bahçesindeki barakalarda geçirdi. 1960 yılında ODTÜ'nün şimdiki yerleşkesinin bulunduğu Karakusunlar, ve Taşpınar köylerinin arazileri istimlak edildi. Temel atma töreni 1959-1960 akademik yılında yapıldı. Uluslararası bir üniversite olacağı için törende, Ankara'daki büyükelçilerin hemen hepsi, dönemin cumhurbaşkanı, başbakanı ve bütün bakanlar hazır bulundu. Karayolları Genel Müdürlüğü'nden bir kepçe getirtilmişti. O zamanlar pek görülmemiş bu inşaat makinası ile temel yeri kazıldı. ODTÜ Kampüsü proje yarışmasını mimar Behruz ve Altuğ Çinici kazanmıştı. 1962 yılında başlatılan programda ilk iki yıl içinde Mimarlık Fakültesi binasının ısı santralinin, hizmet tünelinin bitirilmesi yer alıyordu. Bu program hızlı bir şekilde yürütüldü ve 1963-64 öğretim yılına yetiştirildi. Bu şekilde başlayan inşaat çalışmaları 1980'li yıllara kadar sürdü.

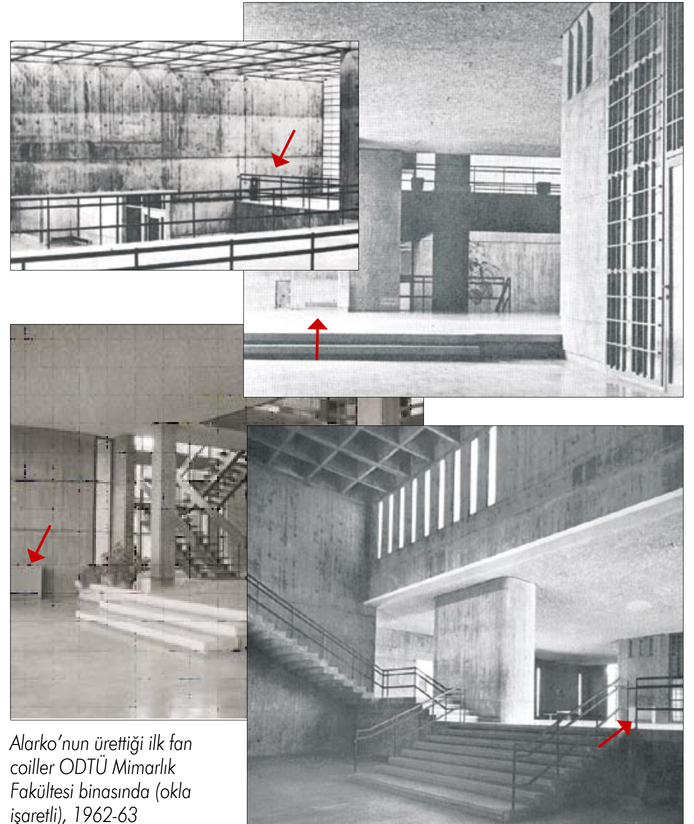
ODTÜ Mimarlık Fakültesi binası Türkiye'de ilk defa uygulanan modern çıplak beton tekniği ile yapılmıştı. Bu teknik mimarlık ve mühendislik dünyasında tartışmalar yaratmış, "çıplak" binaların üniversite yöneticileri tarafından benimsenmesi oldukça zor olmuştu. "Parçalı inşaat" sisteminin uygulandığı kampüste, geometrik formlar vurgulanıyor, belli işlevler ön plana çıkartılıyor, malzemedeki çeşitlilik ve bu malzemelerin ham halleriyle kullanımı dikkat çekiyordu. ODTÜ kampüsü projesi mimari özelliklerinin yanı sıra Türkiye'de ilk brüt beton uygulaması olduğu için prekast beton imalat ve uygulamalarının, ayrıca pleksiglas ve plastik sanayilerinin gelişmesinde önemli bir rol oynadı.

ODTÜ kampüsü projesinde Türkiye'de ilk defa bütün alt yapı hizmetlerinin (elektrik, ısınma, iletişim, su vb) toprak altından yapılması projelendirilmişti. Bunun için 12 km'lik bir tünel kazılmıştı. Isı santrallerinin kanalların içine döşenen tesisatlarla birbirine ve binalara bağlandığı projede 13 bar yüksek basınç buharlı dağıtım, binalarda 90°/70°C sıcak suya dönüştürülerek ısıtma öngörülüyordu. İç ortamların ısıtılması fan coillerle gerçekleştirilecekti. Ancak Türkiye'de fan coil henüz üretilmiyordu. Dışarıdan getirilmesi gerekiyordu. Doviz açığı nedeniyle bu büyük projenin mekanik ve tesisat malzemelerinin dışarıdan getirilmesi mümkün değildi, içeride yaptırılması gerekiyordu. Bu zorunluluk, bu modern uygulamanın geliştirici etkilerinden Türkiye mekanik ve tesisat dünyasının da yararlanmasını sağladı. Bu olanaktan en fazla yararlananlardan kuruluşlardan birisi de Alarko'ydu.

ODTÜ Mimarlık binasının mekanik işlerini Kevork Çilingiroğlu üstlenmişti. Kevork Bey, Üzeyir Bey'den önce 1950 yılında İTÜ Makina Fakültesi'nden mezun olmuş, bir süre fakültede asistan olarak çalışmış, 1961 yılında kendi bürosunu kurmuştu. ODTÜ projesi, daha sonraki yıllarda Türkiye'nin önde gelen mühendislik-müşavirlik firmalarından birisi haline gelecek büronun ilk büyük işiydi.

Kevork Çilingiroğlu bu projenin gelişmesini şöyle anlatıyor: *"1961 yılında ODTÜ Mimarlık Fakültesi işinde ilk fan coil uygulamasını yaptık. Bu işte Sayın İhsan Önen idarenin kontrolörü, biz ise yükleniciydik. Bina çıplak betondu. Isı kaybı büyüktü. Isı kaybı hesabını yapıp radyatörleri projeye dizdiğim zaman duvar uzunluğuna sığmadığını gördüm. Tek çare noktasal bir kaynaktan büyük kapasiteli ısı vermekti. Büyüğümüz Süheyl Desan Bey'e gittik. Kendisi Trane'nin Türkiye temsilcisiydi. Trane'nin fan coillerini kullanmamızı önerdi. Hesapları kontrol ettik. Bir ortamda 3-4 fan coil yeterli oluyordu. Böylece fan coil kullanmaya karar verdik. 212 fan coil kullandık. Bunları Alarko imal etti ve bize minnetkar kaldı. Çünkü ses açısından cihazı 8 defa reddettik. Sonunda İtalya'dan dengelenmiş çarklar bulup getirdiler, sesi indirmeyi başardılar. Üzeyir Bey bana, "İyi ki bizi bir çok defa reddettiniz, biz de çok uğraşıp işin sırrını çözdük ve bir sanayi konusu kazandık" dedi. Hakikaten de ilk zamanlar bütün sessiz cihazları onlar yapıyordu".* (Tesisat Dergisi, Sayı123, s 44)

7 Kasım 1963'de soğuk bir Ankara gününde, ODTÜ'deki ısıtma sistemi tamamlanıp eğitim yılına yetiştirilirken Türkiye'nin bu modern yapısında gelişmiş bir ısıtma tesisatı ve Alarko'nun ürettiği fan coiller sessiz bir şekilde ortamın konforunu sağlıyordu. Alarko kalitede direnerek, başarı için kararlı davranarak kendisine ve Türkiye'ye yeni bir teknoloji kazandırmıştı.

Alarko'nun ürettiği ilk fan coiller ODTÜ Mimarlık Fakültesi binasında (okla işaretli), 1962-63